

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@ym.fi

15.8.2017

Viite: Lausuntopyyntö 20.6.2017
YM/14/400/2017, YM024:00/2016

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt Suomen Kiertovoima ry:ltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi yhdyskuntajätehuollon vastuunjako koskevia jätelain säännöksiä sekä eräitä muita vastuunjaon rajoituksen toimenpanemiseen liittyviä säännöksiä. Kunnille säädetty vastuu rajattaisiin pääosin vain asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely säilyisivät esitysluonnoksen mukaan kunnan vastuulla nykyiseen tapaan. Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelujen järjestämiselle säädettyjä edellytyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä. Esitysluonnoksen mukaan kunnan jätehuoltopalveluihin liittyviä kirjanpitovelvoitteita sekä niihin liittyvää jätteen kuljettajan tiedonantovelvollisuutta ehdotetaan luonnoksessa täsmennettäväksi läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Kuljettajan tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti ehdotetaan luonnoksessa säädettäväksi rangaistavaksi teoksi.

Lisäksi jätelakiin esitetään lisättäväksi jätelain ja julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön yhteensovittamiseksi tarpeelliset jätehuollon sidosyksiköjä koskevat säännökset. Esitysluonnoksessa ehdotetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetusta laista (1397/2016) poiketen, että jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava markkinaehtoista toimintaa rajoittava ulosmyynnin osuus olisi pysyvästi 10 prosenttia.

Samalla esitysluonnoksessa esitetään jätelakiin tehtäväksi Euroopan parlamentin ja neuvoston elohopea-asetuksen edellyttämät teknisluontoiset muutokset. Laki on esitysluonnoksen mukaan tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2018.

Suomen Kiertovoima ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja lausuu seuraavaa:

Yleistä

Esitysluonnoksen tavoitteista

Esitysluonnoksen tavoitteena on edistää kilpailua, mutta samalla varmistaa kunnan jätehuolto-palvelujen sujuvuus ja minimoida kunnille aiheutuva hallinnollinen taakka. Lisäksi esitysluonnos pyrkii lisäämään avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että **esitysluonnoksen tavoitteenasettelusta puuttuvat kokonaan jätelain keskeisimmät tavoitteet terveyden- ja ympäristönsuojelussa** (jätelaki 646/2011, 1 §), joiden toteutuminen edellyttää jätehuollon toimivuutta. Suomen Kiertovoima muistuttaa, että jätelain säätämisen yhteydessä ympäristövaliokunta on mietinnössään (YmVM 23/2010 v, s. 9) todennut yhdyskuntajätehuollon sääntelyn tärkeimmän tavoitteen olevan jätehuollon järjestäminen ympäristön ja terveyden kannalta turvallisella tavalla – yritystoiminnan edistämisen on tässä yhteydessä todettu olevan toissijaista ympäristön- ja terveydensuojeluun nähden.

Jätehuollon ja sen toimivuuden turvaamisessa julkisella vallalla on merkittävä rooli. Jätehuolto on sitä tarvitsevalle ennen kaikkea välttämättömyyspalvelu. **Jätehuollon toimivuus kulminoituu jätehuollon palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen – koko maassa.** Kuntien rooli jätehuollon toimivuuden turvaavana julkisena toimijana on tarpeellinen ja kiistaton. Kuntien alueellisen yhteistyö jätehuollossa on toiminut ja toimii edelleen veturina jätehuollon kehittämiselle maanlaajuisesti mahdollistaen jätehuollon nykyaikaisen, terveyttä ja ympäristöä suojelevan, infrastruktuurin rakentumisen.

Kunnallisen jätteenkäsittelyinfran eriyttäminen ja markkinapaikka

Esitysluonnoksen yleisperustelujen johdannossa todetaan esityksen olevan osa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on kehittää jätealan markkinoita *säätämällä* kunnallisen jätteenkäsittelyinfran eriyttämisestä sekä luomalla jätteiden ja sivuvirtojen markkinapaikka. Rinnakkaisia valmisteltavana olevia uudistuksia ei kuitenkaan ole esityksessä kuvattu ja kokonaisuuden yhteisvaikutukset jäävät epäselviksi ja arvioimatta. Suomen Kiertovoima kummeksuu esitysluonnoksen lähestymistapaa, jossa on esitetyllä tavalla määritelty jo ennakolta *säädettävän* jätteenkäsittelyinfran eriyttämisestä ja markkinapaikasta ennen kokonaisuuksien lainsäädännön reunaehtojen ja käytännön toteuttamismahdollisuuksien sekä vaikutusten selvittämistä ja kuvaamista osana kokonaisuutta. **Vasta selvitysten jälkeen voidaan paikantaa mahdolliset ongelmat, asettaa tavoitteet sekä selvittää ratkaisuvaihtoehdot ja niiden toteuttamiskelpoisuus.**

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että kunnallisen jätteenkäsittelyinfran eriyttämisellä on merkittäviä perustuslaillisia kytkentöjä, kytkentöjä sopimusvapauteen sekä erottamaton yhteys kunnille osoitetun lakisääteisen jätehuollon järjestämisvastuun toteuttamisen edellytyksiin. Kuntien jätehuollon sidosyksiköt on perustettu toteuttamaan tiettyä tarkoitusta, jätehuollon järjestämistä, jota tehtävää varten ne ovat myös jätteenkäsittelyinfrastruktuurinsa toteuttaneet. **Tätä tehtävää ei tule vaarantaa.**

Kuntavastuun merkitys kiertotalouspaketin tavoitteiden toteutumisessa

Suomen Kiertovoima on huolissaan luonnoksessa esitettyjen muutosten vaikutuksista kiertotalouspaketin tavoitteiden saavuttamiseen ja kiinnittää huomiota esitysluonnoksen maavertailuun.

Maavertailusta käy kiistatta ilmi laajan kuntavastuun merkitys kehittyneessä eurooppalaisessa jätehuollossa ja sitä tukevassa infrastruktuurissa. Yhdyskuntajätteiden kierrätysasteeltaan Suomen edellä olevissa Ruotsissa, Tanskassa ja Itävallassa on kaikissa jo nyt Suomessa säädettyä laajempi kuntavastuu. Sen sijaan kapean kuntavastuun maissa Irlannissa ja Norjassa yhdyskuntajätehuollon kokonaisuus ja infrastruktuuri ovat kehittymättömät ja riittämättömät tarpeeseen nähden. Irlannissa yhdyskuntajätehuollon keräilyn ja kuljetuksen jääminen markkinaehtoisen palvelutarjonnan varaan on johtanut vakaviin puutteisiin ympäristönsuojelun tasossa.

Suomen Kiertovoima huomauttaa esitysluonnoksessa esitettyjen muutosten kaventavan Suomen kuntavastuuta entisestään edelläkävijöihin nähden. **Kiertotalouden harppaukset edellyttävät jatkossakin julkista vastuunkantajaa.** Kuntien panostukset jätehuollon kehitykseen ovat kiistatta viemässä maamme kierrätyksen edelläkävijöiden joukkoon. Jätevirtojen pirstaloituminen entisestään ei edesauta innovaatioyhteistyön ja teollisten symbioosien kehittymistä. **Esitysluonnoksessa esitetyt muutokset jarruttavat kehitystä, kun kuntien jätelaitosten olemassa olevat ratkaisut, mahdollisuudet ja potentiaali suljetaan merkittävässä määrin kiertotalouden toteuttamisen ja kierrätyksen edistämisen ulkopuolelle.**

Hallituksen tavoite kilpailun ja yritystoiminnan edistämisestä jätehuoltoalalla toteutuu jo nyt kuntien ja kuntien jätelaitosten julkisten hankintojen kilpailutusten kautta. Kilpailutukset mahdollistavat ja edistävät uusien kiertotalouden innovaatioiden kehittymistä edelleen. Investointivaltaisella alalla julkisten toimijoiden rooli onkin merkittävä innovaatiokehityksessä. **Kuntavetoiset innovaatiot kehittävät alaa kohti kiertotaloutta turvaten samanaikaisesti perustarpeet varmistavan välttämättömyyspalvelun saatavuuden sekä huoltovarmuuden koko maassa. Jätehuolto on osa huoltovarmuutta ja siten Suomen kokonaisturvallisuutta.**

Vaikutusten arvioinnista

Kuntavastuun rajauksesta ja hankintalainsäädännön muutoksesta teetetut ja tehdyt vaikutusten arvioinnit eivät ole osoittaneet riittäviä perusteita esitysluonnoksessa esitetylle kokonaisuudelle. **Keskiöön tulee nostaa luonnoksessa esitettyjen toimien laajat haitalliset vaikutukset jätehuollon järjestämiseen ja toimivuuteen.** Kuntavastuun supistaminen yhdessä markkinaehtoisien toiminnan tarpeettoman tiukan rajaamisen kanssa on johtamassa monimutkaiseen ja hankalaan säädöskierteeseen, jossa rajauksesta johtuvia haittoja yritetään torjua lisäsäädöksillä. Samanaikaisesti pääministeri Sipilän hallituksen yleisenä tavoitteena on lainsäädännön keventäminen ja yksinkertaistaminen. **Jätehuollon kannalta yksinkertaisin ja toimivin ratkaisu olisi säilyttää kunnan vastuu ennallaan ja pitäytyä hankintadirektiivin (2014/24/EU) sallimissa ulosmyyntirajoissa.**

Esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnin todetaan olevan suuntaa antava esitetyn kokonaisuuden vaikutusten arvioimisen haasteiden vuoksi. Vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin osuvasti tunnistettu vaikutusten muodostavan *toisiaan vahvistavan kokonaisuuden*. Suomen Kiertovoima

huomauttaa, että esitysluonnoksessa esitettyjen, vaikutuksiltaan merkittävien ja toisiaan vahvistavien, muutosten säätäminen yksin suuntaa-antavan vaikutusten arvioinnin perusteella on huolestuttavaa.

Suomen Kiertovoima katsookin, että vaikutusten arvioinnin eri osa-alueiden (taloudelliset vaikutukset, vaikutukset viranomaisten toimintaan, ympäristövaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset) koostaminen kokonaisvaikutuksiksi on esitysluonnoksen puute. Arvioitujen toisiaan vahvistavien vaikutusten kokonaisuus on merkittävä ja ulottuu myös jätelain keskeisimpien tavoitteiden toteutumiseen sekä yhdyskuntajätehuollon ulkopuolelle. **Suomen Kiertovoima toteaa esitysluonnoksessa esitetyt muutosten kokonaisvaikutusten olevan varsin negatiivisia jätehuollon toimivuuden kokonaisuudelle**, mihin on jatkovalmistelussa kiinnitettävä huomiota. Kokonaisvaikutuksiltaan negatiivisten lainsäädäntömuutosten toteuttaminen on yhteiskunnan kannalta varsin ongelmallista.

Jätehuollon ympäristön- ja terveydensuojeluun liittyviä tavoitteita tulee tarkastella vaikutusten arvioinnissa yhtä seikkaperäisesti kuin kilpailun edistämiseen liittyviä näkökohtia. Tarkastelun tulee heijastua myös esitettävien muutosten sisältöön. **Suomen Kiertovoima muistuttaa, että jätehuolto on yhteiskunnallinen välttämättömyyspalvelu, jonka saatavuus tulee turvata kaikille, kaikkialla ja kaikissa oloissa jätehuollolle asetettujen terveyden- ja ympäristönsuojelun tavoitteiden saavuttamiseksi.** Ympäristövaikutuksien arvioinnissa on todettu muutoksen aiheuttavan negatiivisia vaikutuksia huoltovarmuuteen. Lisäksi elinkeinoelämälle tarjottavien kunnan palvelujen supistumisen on arvioitu aiheuttavan riskin jätteen kulkeutumisesta epäasianmukaiseen käsittelyyn alueilla, joilla yksityistä palveluntarjontaa ei ole riittävästi saatavilla. Epäasianmukaisen jätteiden käsittelyn ja jopa jätteiden lainvastaisen ulkomaille viennin aiheuttamat ympäristö- ja terveysriskit ovat jo olemassa. Uhka niiden lisääntymisestä esitetyn muutoksen myötä on todellinen.

Vaikutusten arvioinnissa arvioidaan osan muutokseen kohdistuvasta liikevaihdosta palautuvan toissijaisena jätehuoltopalveluna kunnille, vaikka samanaikaisesti todetaan markkinaehtoisen toiminnan rajauksella olevan vaikutuksia toissijaisen jätehuoltopalvelujen tuottamisen mahdollisuuksiin. **Kuntavastuun rajauksen kohderyhmänä merkittävimpiä ovat julkiset toimijat, eivät yritykset.** Suomen Kiertovoima huomauttaa, että esitetyn rajauksen myötä kuntavastuun ulkopuolelle jäävien hallinto- ja palvelutoimintoja tuottavien julkisten toimijoiden, mukaan lukien sosiaali- ja terveydenhuolto, mahdollisuuksia kuntien toissijaisten jätehuoltopalvelujen käyttöön rajaavat hankintalain niille asettamat kilpailuttamisvelvoitteet. Kuntavastuun rajaamisen myötä tarve markkinaehtoisille palveluille kasvaa, mutta samanaikaisesti jätelaitosten mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuihin rajataan markkinaehtoisen ulosmyynnin tarpeettoman tiukalla rajalla. Toisin kuin vaikutusten arvioinnissa annetaan ymmärtää, toissijaista jätehuoltopalvelua ei voida kilpailuttaa. Hankintalain mukaisesti toteutettava kilpailutus voi koskea vain markkinaehtoisesti tuotettua jätehuoltopalvelua. Jätteen haltijan toissijaisen jätehuoltopalvelun oikeuden suhdetta hankintalain kilpailuttamisvelvollisuuteen ei ole huomioitu vaikutusten arvioinnissa.

Kaiken kaikkiaan vaikutusten arvioinnissa todetaan vaikutusten vaihtelevan merkittävästi alueellisista eroista johtuen. Suomen Kiertovoima muistuttaa, että välttämättömyyspalvelun saatavuus tulee olla jatkossakin turvattua kaikkialla maassa alueellista eroista huolimatta. Vaikutukset ovat suurimmat siellä, missä jätelaitosten markkinaehtoiselle toiminnalle on jo nyt ollut tarvetta.

Suomen Kiertovoima esittää huolensa esitettyjen muutosten kokonaisuuden aiheuttamista vaikutuksista ja lisäkustannuksista yhteiskunnalle ja kuntalaisille. Esitysluonnoksessa esitettyjen muutosten palvelujen hintojen vaikutusten arvioinnin yhteydessä on todettu pienempien ja taa-
jamien ulkopuolisten asiakkaiden kustannusten mahdollisesti nousevan. **Suomen Kiertovoima huomauttaa vaikutuksen kohdistuvan erityisesti myös kuntalaisiin.** Olennaista olisikin tarkastella esitettyjen muutosten vaikutusta kuntalaisten jätemaksuihin. Jätelaitokset ovat arvioineet, että kuntavastuun rajauksesta ja tarpeettoman tiukasta markkinaehtoisesta toiminnan rajauksesta aiheutuu jopa useiden kymmenien prosenttien korostuspaineita kuntalaisten jätemaksuihin jätehuollon kiinteiden kustannusten jakautuessa aiempaa pienemmälle joukolle. Kuntalaisten kustannusten nousun kautta muutoksella on myös välillinen vaikutus aluetalouteen.

Vaikutusten arvioinnissa tunnistetut haitalliset vaikutukset haja-asutusalueiden jätehuollon palvelujen saatavuuteen ja kilpailun vähentymiseen ovat omiaan heikentämään haja-asutusalueilla toimivien jätteen tuottajien asemaa. Vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin yritysvaikutusten osalta arvioitu vaikutuksia *vain jätealan yritystoimintaan.* **Jätealan toimijoiden ohella vaikutusten arvioinnin tarkastelussa tulisi kiinnittää erityistä huomiota jätehuoltopalveluja tarvitsevien jätettä tuottavien yritysten asemaan – alueelliset erot huomioiden.**

Esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnin mukaan kuntavastuun rajaamisen myötä kunnan vastuulta siirtyisi pois arvioilta 230 000 tonnia yhdyskuntajätettä, mikä vastaa 8,5 prosenttia yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä. Tämän on arvioitu vastaavan 34–50 miljoonan euron liikevaihtoa, mikä on arvion mukaan 8-12 prosenttia kuntien jätelaitosten liikevaihdosta, alueellisista eroista riippuen. Kuntavastuun rajaamisen ja ulosmyyntirajan yhteisvaikutukseksi arvioidaan vaikutusten arvioinnissa 40–56 miljoonaa euroa, niin ikään alueellisista eroista riippuen. Suomen Kiertovoima toivoo, että arvioituihin lukuihin sisältyvät pyöritykset tuotaisiin esille. Esimerkiksi arvioitu 12 prosenttia vastaa kuntien jätelaitosten kokonaisliikevaihdosta lähes 52 miljoonaa euroa 50 miljoonan euron sijaan.

Jätelakiin ehdotetut muutokset

Yhdyskuntajätehuollon vastuunrajausta koskeva muutos (32 §)

Suomen Kiertovoima yhtyy hallituksen esitysluonnoksessa todettuun: ”Kunnan järjestämisvastuu muodostaa yhdyskuntajätehuollon perustan, jolla turvataan asianmukainen jätehuolto kaikissa olosuhteissa joka puolella maata.” Kunnan velvollisuudeksi jätelaissa säädetty järjestämisvastuu muodostaa yhdyskuntajätehuollon perustan, jolla turvataan asianmukainen jätehuolto koko maassa kaikissa olosuhteissa ja varmistetaan jätelain tarkoituksen toteutumista. **Yksinoikeuden sijaan kunnan jätehuoltovastuussa on kyse kunnalle kohdistetusta lakisääteisestä velvollisuudesta ja järjestämisvastuusta.**

Suomen Kiertovoima katsoo, että jätelain 32 §:n kuntavastuun rajaaminen on lähtökohdiltaan tarpeeton ja ennen kaikkea jätehuollon sääntely-ympäristön ennakoitavuuden kannalta haitallinen muutos. Kunnat ovat investoineet lakisääteisen velvollisuutensa hoitamiseen valtion ohjaamana ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. On oleellista, että myös kunnille taataan luottamuksensuojaa lakisääteisen velvoitteensa osalta. Suomen Kiertovoima huomauttaa, että nyt esitetty raja-
aus olisi jo kolmas kunnan lakisääteiseen jätehuollon järjestämisvastuuseen suoraan

kohdistuva muutos kuluneen kymmenen vuoden aikajänteellä. Lisäksi kunnan vastuuta on ka-
ventanut tuottajavastuun kehittyminen. Ennakoimaton sääntely-ympäristö vaikeuttaa kuntien
jätehuollon kehittämistä ja on omiaan jarruttamaan alalle ominaista kuntavetoista innovaatioke-
hitystä. **Suomen Kiertovoiman ensisijaisen näkemyksen mukaan jätelain 32 § on perusteltua
säilyttää nykyisellään.**

Esitysluonnoksessa esitetty muotoilu kuntavastuun rajaamisesta siten, että kunnan vastuulle jäi-
sivät asumisessa syntyvien jätteiden lisäksi kuntien toiminnassa syntyvät yhdyskuntajätteet, on
kuitenkin huomattavasti parempi ja perustellumpi kuin yksin asumisessa syntyviin jätteisiin rajat-
tava vastuu. **Kunnan toiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen säilyttäminen kunnan jätehuol-
lon järjestämisvastuun piirissä on erittäin perusteltua kunnan toiminnan jätehuoltojärjestely-
jen sujuvuuden varmistamiseksi ja kuntien hallinnollisen taakan minimoimiseksi.** Kunnan toi-
minnassa syntyvien yhdyskuntajätteiden säilyttämisellä kuntavastuun piirissä säästytään tarpeet-
tomilta kuntalain ja kuntien hallintosääntöjen mukaisilta päätöksiltä muutoksenhakuineen. Suo-
men Kiertovoima yhtyy tältä osin jätelakityöryhmän loppuraportissa esitettyihin perusteluihin ja
korostaa valitun lähestymistavan hyötyjä hallinnollisen taakan näkökulmasta.

Suomen Kiertovoima muistuttaa, että kuntavastuun rajaamisen myötä kunnan jätehuollon järjes-
tämistä vastuu ulkopuolelle jäävien toimintojen jätehuollon järjestämisen vastuu palautuu nimen-
omaisesti jätettä tuottavalle taholle, jonka vastuulle jätehuollon asianmukainen järjestäminen jä-
telain mukaisesti jää jätteen haltijana. Esitysluonnoksessa esitetyssä muodossa kuntavastuun ul-
kopuolelle jäisivät muussa kuin kunnan omassa toiminnassa syntyvät koulutus- ja hallintotoimin-
nan yhdyskuntajätteet sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa syntyvät yhdyskuntajätteet. Sosiaali- ja
terveydenhuollon uudistuksen jälkeen sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdyskuntajätteiden jäte-
huollon järjestämisen vastuu siirtyy kuntien sijaan yksityisessä toiminnassa jätteen haltijoille ja
julkisessa toiminnassa maakunnille. **Rajaus aiheuttaa näin ollen rajauksen piiriin kuuluville julki-
sille toimijoille merkittävää ja pysyvää hallinnollisen taakan lisääntymistä jätteen haltijan jä-
tehuollon järjestämisvastuun palautumisen myötä.** Suomen Kiertovoima huomauttaa, että jul-
kisessa toiminnassa tarvittavien toimintojen järjestämisessä lähtökohtana on palvelujen kilpailut-
taminen hankintalain mukaisesti.

Lakimuutoksen kohderyhmään kuuluvat jätteen haltijat jäisivät muutoksen myötä myös kuntien
jätehuoltomääräysten ulkopuolelle. Lakimuutos vaikuttaa näin ollen myös paikalliset olosuhteet
huomioivaan ja jätteiden kiertoon saamisen kannalta merkittävään jätteiden syntypaikkalajitte-
luun ja sen laatuun. Riskinä on kiertotalouden läpimurron edellytysten heikkeneminen ja valvon-
taviranomaisten hallinnollisen taakan kasvaminen. Suomen Kiertovoima korostaa, että kunnilla
on vain jätelain 32 §:n piiriin lukeutuvien kuntavastuulle kuuluvien jätteiden osalta jätteiden vä-
hentämiseen ja kierrättämiseen tähtäävä neuvontavelvollisuus. Esitetyn rajauksen myötä kunta-
vastuun ulkopuolelle jääville jätteen haltijoille ei ole esitysluonnoksessa varmistettu vastaavaa
neuvontaa.

Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu (33 §)

Esitysluonnoksessa esitetään kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua (voimassa olevan lain mukai-
nen kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto toissijaisesti) koskevaan jätelain 33 §:ään täsmen-
nyksiä. Täsmennyksistä *merkittävien* kohdistuu pykälän soveltamiskäytäntöön liittyvään muun
palvelutarjonnan puutteen arviointiin. Esitysluonnoksessa esitetään, että kunnan tulisi olla sel-
villä jätehuollon palvelutarjonnasta siinä laajuudessa kuin toissijaisen jätehuoltopalvelun tarpeen

arviointi edellyttää. Arvioinnin toteutuksesta vastaisi esitysluonnoksen perustelujen mukaan kunnan jätehuoltoviranomainen. Arvioinnin sisältö ja toteuttamistapa suhteutettaisiin alueen jätehuoltomarkkinoiden tilanteeseen ja aktiivisuuteen ja tarkastelu tulisi tehdä säännöllisesti ja aina markkinatilanteen olennaisesti muuttuessa.

Suomen Kiertovoima muistuttaa, että **kuntien toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden säätämisen taustalla olevat ympäristön- ja terveydensuojelun lähtökohdat *palautuvat ympäristöperusoikeuteen*** (perustuslaki, 731/1999, 20 §). Suomen Kiertovoima huomauttaa, että tästä syystä kuntien toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden tarkastelun näkökulma ei voi olla esitysluonnoksessa esitetyllä tavalla kilpailuoikeudellista katsantokantaa korostava. **On välttämätöntä, että kuntien toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden tarkastelussa huomioidaan sen lähtökohta *ympäristöperusoikeutta turvaavana säännöksenä***. Tätä edellyttää ympäristöperusoikeuden lainsäätäjään kohdistama positiivinen toimintavelvoite ja perusoikeuden käyttöä turvaavan ja täsmentävän lainsäädännön aikaansaaminen.

Kuntien toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden tarkoituksena on turvata *kaikille jätehuoltopalveluiden kohtuullinen saatavuus*. Suomen Kiertovoima on erityisen huolissaan säännökseen esitetyistä muutoksista jätettä tuottavan tahon näkökulmasta. **Kuntien toissijainen vastuu on jätteen tuottajalle osoitettu oikeus**, joka aktualisoituu säädettyjen edellytysten täytyessä. Kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden tarkoitus huomioiden edellytysten **arviointi ei voi pykälän sisään rakennetut kohtuullisuusnäkökulmat huomioiden perustua yksin kunnan näkemykseen ja arvioon asiasta**. Kohtuullisuusarviointi nojautuu palvelua pyytävän toimijan näkemykseen asiasta – erityisesti, kun huomioidaan säännöksen liittymäkohdat ympäristöperusoikeuteen. Kohtuullisuusarviointi kytkeytyy pitkälti muun palvelutarjonnan hinnan kohtuullisuusarvioon, mutta olennaisia ovat myös saatavilla olevien palvelujen laatutekijät, molemmat jätehuoltopalvelua tarvitsevan jätteen tuottajan näkökulmasta.

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että jatkuvasti muuttuvan markkinatilanteen selvittäminen on osoittautunut haastavaksi tehtäväksi – kuten esitysluonnoksessakin todetaan – myös jätealan toimijoille. Haasteellisuus ei poistu tehtävän osoittamisella kunnan jätehuoltoviranomaiselle. Haasteellisuutta kuvaa osaltaan se, että kuntien jätelaitosten vastaanottamasta TSV-jätteestä keskimäärin 86 prosenttia tulee jätealalla toimivilta yksityisiltä yrityksiltä (Ympäristöministeriön raportteja, 20/2016). Haastavuuden lisäksi selvillä olosta jätehuoltoviranomaiselle aiheutuva hallinnollinen lisätaakka on vaikutusten arvioinnista poiketen merkittävä, erityisesti kun arviointia esitetään esitysluonnoksessa tehtäväksi säännöllisin väliajoin *ja aina* markkinatilanteen olennaisesti muuttuessa.

Suomen Kiertovoima katsookin, että **kunnalle voidaan säätää korkeintaan velvollisuus arvioida muun palvelutarjonnan puutetta. Yhtäältä tasa-arvoiseksi arviointikriteeriksi kunnan arvioinnin ohella on nostettava jätteen haltijan arvio yksityisestä palvelutarjonnasta ja sen kohtuullisuudesta, jotta edellä kuvattu säännöksen tavoite ja tarkoitus on mahdollista saavuttaa**. Jätteen haltijan pyynnön merkitys tässä kontekstissa on perustellusti merkittävä. Kunta arvioi markkinapuutetta, mutta yhtälailla jätteen haltijan tehtävänä on selvittää yksityisen palvelutarjonnan saatavuutta ja sen kohtuullisuutta jätteen haltijalle. Palvelupyynnön esittäminen kertoo aina jo itsessään puutteellisesti toimivista jätehuollon palvelumarkkinoista, kuten jätelain säätämisen yhteydessä on todettu (HE 199/2010 vp, s. 85). Kyseenalaista on myös se, miten tuomioistuin pystyisi kyseistä (oltava selvillä) sanamuotoa ja sen merkitystä tulkitsemaan. Esitöissä tulisi vä-

hintäänkin yksilöidä, millä konkreettisilla keinoilla kunta voi täyttää selvilläolemisen velvollisuutensa varmuudella. Lisäksi Suomen Kiertovoima huomauttaa, että lakiesityksen 33 §:n perusteissa ei tule osoittaa tehtävää yksinomaan jätehuoltoviranomaiselle. Operatiiviseen toimintaan kohdistuva tehtävä tulee voida hoitaa yhteistoiminnassa kunnan jätehuoltotoimijoiden kesken.

Säännöllisesti tarvittavan toissijaisen jätehuoltopalvelun sopimuksen osalta esitysluonnos vastaa voimassa olevaa lakia sikäli, että sopimukselta edellytetään enintään kolmen vuoden määräaikaista suutta. Suomen Kiertovoima katsoo, että sopijapuolille tulisi jättää sopimisen vapaus. Sopimus voisi olla voimassa myös toistaiseksi eikä sen määräajasta ole tarpeen erikseen säätää. Olen-
naista on, että sopimus on molempien osapuolten irtisanottavissa tilanteen muuttuessa.

Esitysluonnoksessa esitetään annettavaksi 33 §:n 4 momentissa lainsäätäjälle uusi asetuksenantovaltuus. Ongelmallista on, että esitysluonnoksen perusteella on mahdotonta arvioida, mitä asetuksenantovaltuus tarkoittaisi käytännössä. Mahdolliset asetuksentasoiset säännökset kohdistuisivat kuitenkin suurelta osin kunnallisiin toimijoihin.

Poikkeus velvollisuudesta luovuttaa jäte kunnan järjestämään jätehuoltoon (42 §)

Esitysluonnoksessa esitetään jätelain 42 §:ää muutettavaksi vastaamaan esitysluonnoksessa lain 32 §:ään ehdotettuja muutoksia. Lisäksi pykälässä säädettyjä poikkeamisen perusteita esitetään väljennettäväksi puhtaasta laillisuusharkinnasta tarkoituksenmukaisuusharkinnan suuntaan, kun esitetty muotoilu mahdollistaisi nykykäytännöstä poiketen myös etusijajärjestyksen kannalta vähintään samaan lopputulokseen päättymisen jätehuollon järjestämisessä. Lisäksi kiinteistöllä ei tarvitsisi enää syntyä muuta jätettä kuin yhdyskuntajätettä.

Suomen Kiertovoima katsoo, että mikäli 32 §:n muutos toteutetaan esitysluonnoksessa esitetyn mukaisena, jätelain 42 §:n 1 momentin **kriteereihin tulisi lisätä kohta, jonka mukaan poikkeaminen ei saisi vaarantaa kunnan järjestämän jätehuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista**. Tämä on kunnan järjestämän jätehuollon kokonaisuuden toimivuuden turvaamisen kannalta olennaista. Mikäli satunnaiselle kiinteistölle myönnetään poikkeaminen, kunnan jätehuollon talous ja palvelut eivät vaarannu, mutta jos kyse on useamman kiinteistön jätehuoltopalveluista, poikkeamisella voi jo olla laajemminkin vaikutusta palveluiden järjestämismahdollisuuksiin.

Suomen Kiertovoima on huolissaan muutostokoonaisuuden aiheuttamasta epävarmuudesta sosiaali- ja terveyspalvelujen jätehuollolle ja katsoo, että jätelain 42 §:n soveltamisalan laajentaminen mahdollistaisi sosiaali- ja terveyspalvelujen jätehuollon varmistamisen. Suomen Kiertovoima katsoo tarpeelliseksi ja perustelluksi, että jätelain 42 §:n soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että **poikkeaminen jätteen haltijan jätehuollon järjestämisvastuusta olisi mahdollista myös silloin, kun kyse olisi kuntavastuun rajauksen myötä kunnan vastuun ulkopuolelle jäävistä toiminnoista**. Muutos mahdollistaisi kuntavastuun rajauksen piiriin kuuluville toiminnoille erikseen määritellyn ja tarkkarajaisesti säännellyn vaihtoehtoon yhdyskuntajätehuoltonsa järjestämiseen määriteltujen edellytysten täyttyessä. Poikkeamismahdollisuus ei olisi automaatio ja toimivalta siitä päättämisestä olisi 42 §:ssä säädettyjen edellytysten puitteissa kunnan jätehuoltoviranomaisella. Päätös tehtäisiin määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi.

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että voimassa olevan jätelain 42 §:n mukaista poikkeamisen hakemisen mahdollisuutta on käytetty hyvin vähän. Näin ollen jätelain 42 §:n soveltamisalan laajennuksen ei voida arvioida lisäävän kunnissa hallinnollista taakkaa merkittävästi. Hallinnollisen taakan mahdollinen rajallinen lisääntyminen kunnissa vähentäisi kuitenkin joka tapauksessa merkittävästi hallinnollista taakkaa voimassa olevan jätelain 32 §:n soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä toiminnoissa. Muutoksen kokonaisvaikutus hallinnolliseen taakkaan olisi näin ollen varsin rajattu.

Kirjanpito kunnan jätehuoltopalveluista ja kuljettajan tiedonantovelvollisuus (44 §)

Voimassa oleva jätelaki edellyttää kuntien jätelaitoksilta markkinaehtoisien ja lakisääteisen toiminnan erittelemistä kirjanpidossa soveltuvien osin kirjanpitolakia noudattaen. Esitysluonnoksessa esitetään vaatimus laajennettavaksi kuntien toissijaisen vastuun nojalla tuottamiin palveluihin siten, että edellytettäisiin TSV-palvelun liikevaihdon ja taloudellisen tuloksen erittelyä kirjanpidossa sekä erillisten laskelmien laatimista palveluista tilikausittain. Edelleen esitysluonnoksessa edellytettäisiin tuloslaskelman liitteenä esitettäväksi kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun liikevaihdon jakautumista jätelajeittain ja jätteenkäsittelymenetelmittäin. Esitysluonnoksessa esitetyn muutoksen perusteluina esitetään läpinäkyvyyden lisäämistä.

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että **esitetty muotoilu kirjanpidossa erittelystä, tilikausittain laadittavista laskemista sekä tuloslaskelman liitteinä esitettävistä tiedoista on huomattavan laaja voimassa olevan lain edellyttämään markkinaehtoisien palvelun toiminnan taloudellista tulosta kuvaaviin laskelmiin ja erittelyyn verrattuna. Esitysluonnoksen velvoittama erittely on perusteettoman laaja tavoiteltuun päämäärään nähden.** Nyt esitetty muotoilu laajentaa säännöksen soveltamisalan kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden nojalla tuottamiin palveluihin, mutta lisäksi se laajentaa erittelyn tapaa huomattavan laajaksi palvelun toiminnan taloudellisen kuvaamisen sijaan.

Esitysluonnoksessa esitettyjen tuloslaskelman liitteiden erittelyvaatimukset (jätelajit, jätteenkäsittelymenetelmät) tulisivat olemaan niin ikään perusteettoman laajat. **Suomen Kiertovoima muistuttaa, että kirjanpitoon merkittävien ja tilinpäätöksessä esitettävissä tietojen tulee olla olennaisia. Hallinnollisen taakan minimoimiseksi vain tarpeelliset seikat tulee eritellä ja esittää tilinpäätöksessä.** Sen vuoksi liitetietovaatimus ja tilinpäätöksessä esittämistä koskeva vaatimus tulisi poistaa.

Huomionarvoista on myös se, että esitysluonnoksessa esitetty TSV-erittelyvelvollisuus koskee osakeyhtiömuotoisten jätelaitosten ohella sekä kuntayhtymiä että kunnan taseyksiköitä. Esitystä muutoksesta aiheutuva **hallinnollinen taakka on huomattavan suuri sekä jätelaitoksille että kunnille.**

Suomen Kiertovoima toistaa **vaihtoehtona** esitysluonnoksessa esitetylle Jätelaitosyhdistys ry:n (nyttämmin Suomen Kiertovoima ry) jätelakityöryhmän loppuraportin eriävissä mielipiteessään ehdottamaa **lähestymistapaa, jossa jätelain 79 §:n 3 momenttia muuttamalla on mahdollista saavuttaa tavoiteltu läpinäkyvyys.**

Voimassa oleva jätelain 79.3 § varmistaa julkisoikeudellisina maksuina perittävien jätemaksujen käytön läpinäkyvyyden. Säännös edellyttää kunnalta vuosittaista tiedottamista asukkaille ja

muille jätehuoltopalvelujen käyttäjille jätemaksukertymästä sekä siitä, mihin kertymää on käytetty. Eriävässä mielipiteessä esitetty muutos 79 §:ään edellyttäisi lisäksi kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden perusteella vastaanotettujen jätteiden jätemaksujen kertymän ja käytön jakautumisen kuvaamista sekä sen esittämistä, mistä pääasiallisista vastaanotetuista jätelajeista ja palveluista kertymä koostuu. Erottelulla varmistettaisiin kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. Tietojen tulisi olla helposti saatavilla esimerkiksi kunnan omilla verkkosivuilla tai 43 §:ssä tarkoitetun kuntien omistaman yhtiön verkkosivuilla yleisessä tietoverkossa.

Suomen Kiertovoima katsoo, että mikäli kirjanpitovelvoitetta laajennetaan esitysluonnoksessa esitetyn mukaisesti (44.3 §), on esitysluonnoksessa esitetty jätteen kuljettajille osoitettu nykyistä tiukempi tiedoksiantovelvollisuus kuljettamiensa jätteiden alkuperästä rangaistuksineen paikallaan ja varsin perusteltu. Tietojen aitouden toteamiseksi esitetty menettely, jossa edellytetään kuljettajan tilintarkastajan lausuntoa kunnalle toimitettujen tietojen oikeellisuudesta, vaikuttaa kuitenkin käytännössä hankalalta ja työläältä kaikille osapuolille. Ongelmallista on myös se, **ettei kuljettajan tilintarkastajan lausunnonantovelvoitetta ole sidottu mihinkään määräaikaan**. Kuntien jätelaitosten toiminnalle ja yksityisten jätteenkuljetusyritysten toiminnalle säädetyt tilinpäätösajankohdat voivat erota toisistaan. Kunta tai jätelaitos tarvitsevat mahdollisen lausunnon viimeistään tammikuun loppuun mennessä voidakseen saattaa oman tilinpäätöksensä päätökseen.

Esitysluonnoksessa esitetyn asetuksenantovaltuuden (44.4 §) arviointi on ongelmallista, sillä esitysluonnoksen perusteella on mahdotonta arvioida, mitä asetuksenantovaltuus tarkoittaisi käytännössä. Mahdolliset säädökset kohdistuisivat vähintään laskelmien osalta kunnallisiin toimijoihin ja ovat olennaisia käytännön toiminnan kannalta.

Sidos- ja hankintayksiköitä koskevat erityiset säännökset (145 a §)

Esitysluonnoksessa esitetään jätelakiin lisättäväksi uusi säännös, jossa säädettäisiin kunnan jätehuollon toimialalla toimiville sidosyksiköille oma sidosyksikkösäännös hankintalaista poiketen. Jätehuollon sidosyksiköille esitetään säädettäväksi ulosmyyntirajaksi pysyvä 10 prosentin raja ilman hankintalaissa säädettyä 500 000 euron euromääräistä rajaa. Vuoden 2017 loppuun saakka esitetään jätehuollon sidosyksiköihin sovellettavaksi hankintalain siirtymäsäännösten mukaisesti 15 prosentin ulosmyyntirajaa.

Suomen Kiertovoima pitää myönteisenä ja välttämättömänä jätehuollon omasta ulosmyyntirajasta säätämistä hankintalaista poiketen. Hankintalain säätämisen yhteydessä ei otettu huomioon julkisten toimijoiden toimialojen eroavaisuuksia, minkä johdosta hankintalaista poikkeavasta ulosmyyntirajasta säätäminen jätelaissa on välttämätöntä jätehuollon toimivuuden turvaamiseksi koko maassa. Suomen Kiertovoima katsoo myönteiseksi myös sen, että esitysluonnoksen perusteluissa selvennetään kunnan lakisääteisen jätehuoltovelvollisuuden ja sidosyksikkösääntelyn välistä suhdetta.

Suomen Kiertovoima katsoo, että esitetty 10 prosentin ulosmyyntiraja on askel oikeaan suuntaan. Suomen Kiertovoima kuitenkin korostaa, **ettei esitetty 10 prosentin pysyvä ulosmyyntiraja ole jätehuollon toimialalla riittävä, kun huomioidaan jätehuoltopalveluiden saatavuuden turvaamisen välttämätön tavoite koko maassa. Suomen Kiertovoima esittää, että jätehuollon sidosyksiköille säädetään hankintadirektiivin (2014/24/EU) mukaisesti ylärajaksi 20 prosentin**

ulosmyynti. Millään muulla ulosmyyntirajalla ei Suomen kaltaisessa pitkässä ja harvaan asutussa maassa pystytä takaamaan jätehuoltopalveluiden kattavuutta ja toimivuutta koko maassa. Hankintadirektiivin puitteissa säädetty ulosmyyntiraja huomioisi hankintalakia koskevassa eduskuntakäsittelyssä tunnistetut jätehuollon erityispiirteet.

Suomen Kiertovoima muistuttaa, että sidosyksikkösääntely on vain yksi jätehuollon sidosyksiköiden markkinaehtoista toimintaa koskeva sääntelyn muoto: Mikäli sidosyksikköasemassa oleva kuntien jätelaitos toimii markkinoilla, sen tulee toimia yhtiömuotoisena ja markkinaehtoisella hinnoittelulla (kuntalaki 410/2015, 15-luku) ja eritellä markkinaehtoinen toiminta kirjanpidossaan lakisääteisestä toiminnasta (jätelaki 44 §). Lisäksi toimintaa säännellään ja valvotaan kilpailuneutraliteetin osalta (kilpailulaki 948/2011, 4 a-luku) sekä hankintalain näkökulmasta (hankintalaki 15-luku).

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että kuntien jätehuollon lakisääteiset tehtävät on pitkälti järjestetty kuntien välisenä yhteistoimintana. Järjestämisestä vastaavat omistajakuntien sidosyksiköinä toimivat jätelaitokset. **Jätelain 43 §:n mukainen jätehuollon tehtävien siirto edellyttää kuntien yhdessä omistaman jäteyhtiön sidosyksikköasemaa omistajiinsa nähden.** Jätelain sidosyksikkövaatimus huomioiden sidosyksikkö ei voi vaarantaa sidosyksikköasemaansa ja sen on tästä syystä tarkasteltava ulosmyyntiään käytännössä sallittua prosentuaalista ulosmyynnin osuutta alemmalla tasolla. Jätelaitokset eivät voi riskeerata jätelain mukaiseen tehtävien siirtoon perustuvaa toiminnan kokonaisuutta markkinaehtoisesta toiminnan rajan ylittymisellä. Mikäli ulosmyyntiraja ylittyisi, jätelaitos menettäisi sidosyksikköasemansa ja siten mahdollisuutensa toimia omistajakuntiensa jätehuollon palvelutehtävien toteuttajana omistajakuntiensa puolesta. **Merkitys korostuu, kun huomioidaan esitysluonnoksessa TSV-sääntelyyn kohdistuvien esitettyjen muutosten epävarmuustekijät:** yksikin suurempi virheelliseen TSV-tulkintaan perustuva jäte-erä saattaisi jälkitarkastelussa ylittää markkinaehtoisesta toiminnan rajat ja vaarantaa sidosyksikköaseman ja kuntien välisen yhteistoiminnan.

Suomen Kiertovoima pitää **jätehuollon toimivuuden kannalta suurena riskinä sitä, että samalla kun jätelaitosten markkinaehtoisten palvelujen tarjoamisen mahdollisuuksia rajataan merkittävästi aikaisemmasta, lisätään markkinaehtoisten palvelujen tarvetta kuntavastuun rajauksen kautta.** Kokonaisuus aiheuttaa vääjäämättä ongelmia jätehuoltopalveluiden saatavuudessa. Vaikutukset ovat suurimmat siellä, missä jätelaitosten markkinaehtoiselle toiminnalle on jo nyt ollut tarvetta. Eri alueiden välisistä jätelaitosten markkinaehtoisten palvelujen tarpeen vaihteluista kertoo merkittävästi jätelaitosten markkinaehtoisesta toiminnan vaihteluväli eri alueilla (0-18 % vuoden 2015 liikevaihdosta). Vaihteluväli kertoo myös siitä, etteivät jätelaitokset maksimoi markkinaehtoisesta toimintansa määrää – markkinaehtoisia palveluja tuotetaan siellä, missä niille on tarvetta. Jätelaitosten markkinaehtoisesta toiminnan liiallinen rajaaminen vaarantaisi jätehuoltopalvelujen saatavuuden ja vähentäisi tervettä kilpailua, kun jätteen tuottajan valinnanmahdollisuudet heikkenisivät.

Suomen Kiertovoima kiinnittää huomiota siihen, että **liian tiukka markkinaehtoisesta toiminnan rajaus ja samaan aikaan kiristynyt TSV-sääntely vähentäisivät yksityisten pienten jätealan yritysten yritysten mahdollisuuksia kilpailla alueellisilla markkinoilla,** kun niiden saatavilla olevat hyödyntämis- ja käsittelypalvelut vähenisivät – kuten esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnissa on todettu. Todennäköisenä seurauksena kuntien jätehuollon sidosyksiköiden markkinaehtoisesta toiminnan liiallisessa rajaamisessa onkin pienempien jätehuoltotoimialan yrittäjien tarvitsemien jätteen hyödyntämis- ja käsittelypalvelujen saatavuuden heikentyminen ja keskittyminen

puhtaasti niiden kanssa kilpaileville suuremmille yksityisille jätehuoltoyrityksille. Vaikutus korostuisi erityisesti tilanteissa, joissa suurille yksityisille jätehuoltoyrityksille muodostuisi kuntien jätelaitosten markkinaehtoisen toiminnan rajoitusten vuoksi määräävää markkina-asemaa lähenevä tilanne hyödyntämis- ja käsittelypalvelujen ainoana tarjoajana alueella. Kuntien toissijainen vastuu ei tulisi vaihtoehtona kyseeseen, jos muuta palveluntarjontaa on kohtuudella olemassa. Muutosten on vaikutuksen arvioinnissa myös arvioitu heikentävän kuntien mahdollisuuksia TSV-palveluiden ylläpitämisessä.

Suomen Kiertovoima muistuttaa, että **jätehuollon sidosyksiköiden markkinaehtoisen toiminnan liiallinen rajaaminen heikentää myös mahdollisuuksia markkinaehtoisesti toteutuvaan innovaatioyhteistyöhön ja kumppanuuksiin julkisten ja yksityisten jätehuoltoalan toimijoiden välillä.** Vaikutukset ulottuvat muun muassa kiertotalouspaketin tavoitteiden saavuttamiseen sekä ravinteiden kierrätyksen edistämiseen. On perusteltua kysyä, onko Suomessa nykyisen kierrätysasteen ja kiertotaloudelle asetettujen tavoitteiden valossa varaa pelata lainsäädännöllä osaava ja koko valtakunnan kattava toimijataho kiertotalouden kehittämisen ulkopuolelle?

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Esitysluonnoksessa on perustellusti esitetty siirtymäsäännös kuntavastuun rajauksen suhteen jätelain 36 §:n mukaisen kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen osalta. Jos kunnassa on käytössä kunnan järjestämä jätteenkuljetus, voi kunta esitysluonnoksessa esitetyn siirtymäsäännöksen nojalla jatkaa yhden tai useamman kuljetusyrittäjän kanssa ennen lain voimaantuloa tehdyn kuljetussopimuksen mukaista järjestelyä voimassa olevan lain mukaisesti myös kunnan vastuun piiristä poistuvien jätteiden osalta sopimuksen voimassaolon ajan, kuitenkin enintään kolmen vuoden ajan esitetyn muutoksen voimaantulosta.

Suomen Kiertovoima toteaa siirtymäsäännöksen olevan välttämätön. Suomen Kiertovoima esittää, että mikäli kuntavastuun rajaus toteutuu, siirtymäsäännöstä olisi muutettava esitysluonnoksesta poiketen siten, että siirtymäaika jatkuu jätteenkuljetuksen kuljetussopimusten loppuun saakka tai enintään **viisi** vuotta lain voimaantulosta. Muutos on perusteltu. Siirtymäajan pituus vastaisi tällöin vuonna 2012 voimaan tulleen jätelain kuljetusjärjestelmätarkastelua koskevaa siirtymäsäännöstä (149 §). Suomen Kiertovoima kiinnittää huomiota myös siihen, että lähtökohdaisesti **lainsäädännön muutokset eivät voi takautuvasti muuttaa kahdenvälistä, sopimushetkellä voimassa olleen velvollisuuden täyttämiseksi kilpailutetun ja kilpailutuksen perusteella määritettyä sopimussuhdetta.** Kunta olisi esitysluonnoksessa esitetyn, liian lyhyeksi määritellyn, siirtymäsäännöksen vuoksi pakotettu irtisanomaan sopimuksensa kesken sopimuskauden, mikä saattaa johtaa kunnan sopimusvelvoitteen rikkomiseen ja vahingonkorvausvastuuseen. Tätä ei ole esitysluonnoksessa tai sen vaikutusten arvioinnissa huomioitu.

Suomen Kiertovoima huomauttaa, että **esitysluonnoksessa esitetyille kuntavastuun muutoksille ei kuitenkaan ole asetettu esitysluonnoksessa minkäänlaista siirtymäaikaa tapauksissa, joissa kunnassa ei ole käytössä kunnan järjestämää jätteenkuljetusta.** Esitysluonnos ei myöskään sisällä siirtymäaikaa muihin esitysluonnoksessa esitettyihin muutoksiin, kuten kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun esitettyihin olennaisiin muutoksiin. Suomen Kiertovoima pitää tätä ongelmallisena ja katsoo välttämättömäksi, että myös näille kokonaisuuksille säädetään siirtymäaika.

Suomen Kiertovoima toteaa, että **mikäli kuntavastuuta rajataan, on tarpeen säätää oma siirtymäaika myös kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueille sijoittuville kuntavastuun ulkopuolelle jääville toimijoille.** Erityisesti lainsäädännön voimaantulon suunniteltu aikataulu huomioiden on ongelmallista, että näiden kuntavastuun ulkopuolelle jäävien toimijatahojen tulisi järjestää jätehuoltonsa toisin heti lain voimaantulon jälkeen. Suomen Kiertovoima muistuttaa, että esitysluonnoksessa esitetty kuntavastuun rajausta kohdistuu ennen kaikkea *julkisiin toimijoihin*. Julkisten toimijoiden hankintalain mukainen kilpailuttamisvelvollisuus ja sen käytännön toteuttamisen mahdollisuudet sekä kilpailutuksen prosessi on huomioitava osana esitysluonnoksen kokonaisuutta. Kohtuullinen siirtymäsäännöksessä annettava aika muille kuin kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen alueella toimivien kuntavastuun ulkopuolelle rajautuvien toimintojen jätehuoltopalvelujen kilpailuttamiselle voisi olla kaksi vuotta lain voimaantulosta. Huomionarvoista on, että vuonna 2012 voimaan tulleeseen jätelakiin säädettiin vastaavasti kahden vuoden siirtymäaika *yksityisille* sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluille kuntavastuun piiriin siirtymiselle.

Suomen Kiertovoima esittää **kohtuullista siirtymäsäännöstä myös kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevaan säännökseen, mikäli esitysluonnoksessa esitetyt olennaiset muutokset toteutuvat.** Kunnalle on varmistettava kohtuullinen aika muutosten toteuttamiseksi. **Myös esitetyt muutokset 44 §:ään edellyttävät toteutuessaan kohtuullista siirtymäaikaa sekä kunnille että jätelaitoksille.**

Helsingissä 15. päivänä elokuuta 2017

SUOMEN KIERTOVOIMA RY

Riku Eksymä
toimitusjohtaja